

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ทำให้สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด ดำรงชำระหนี้เงินกู้ ศึกษาผลกระทบในเชิงสังคมที่เกิดขึ้นในสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด กรณีที่สมาชิกสหกรณ์ไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้จากสมาชิกที่มีหนี้ถึงกำหนดชำระในปีบัญชีของสหกรณ์ พ.ศ. 2542-2543 จำนวน 1,704 ราย โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 324 คน และบุคคลข้างเคียง จำนวน 45 คน พนักงาน สหกรณ์ จำนวน 13 คน คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ จำนวน 15 คน เจ้าหน้าที่ส่งเสริม สหกรณ์ จำนวน 4 คน ผลการวิจัยนำเสนอด้วยการบรรยายประกอบตารางตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตอบปัญหาของการวิจัยเรียงลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานโดยทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์
2. ปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ทำให้สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด ดำรงชำระหนี้เงินกู้
 - 2.1 ปัจจัยในการกู้เงินของสมาชิกสหกรณ์
 - 2.2 ปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่สมาชิกไม่สามารถส่งชำระคืนเงินกู้กับสหกรณ์
 - 2.3 การแก้ไขปัญหาในการส่งชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์
3. ผลกระทบที่เกิดขึ้นในเชิงสังคม ต่อสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด ที่สมาชิกไม่สามารถส่งชำระหนี้กับสหกรณ์
 - 3.1 ด้านสถานภาพทางการเงินของสหกรณ์
 - 3.2 ด้านการบริหารงาน
 - 3.3 ด้านสมาชิกสหกรณ์
 - 3.4 ด้านการส่งชำระหนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานโดยทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์

ข้อมูลพื้นฐานโดยทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์ ที่ได้นำมาวิเคราะห์เพื่อเป็นพื้นฐานในการเชื่อมโยงนำไปสู่ สาเหตุที่ทำให้สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด ค้างชำระหนี้เงินกู้ มีดังนี้

1.1 เพศของสมาชิก

พบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด ในเรื่องของการสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด กล่าวคือเพศชาย จำนวน 168 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.85 เพศหญิง จำนวน 156 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.15 สำหรับเพศหญิงที่สมัครเป็นสมาชิกจำนวนมาก รongลงมาจกเพศชาย เนื่องมาจากเพศชายไปหาทำงานในต่างจังหวัดหลังจากฤดูกาลทำนาปี ทำให้ไม่สะดวกในการกู้ยืมเงิน และการเข้าร่วมประชุมกลุ่มของสหกรณ์ได้พบว่า เหตุที่ไม่ให้ผู้ชายสมัครเพราะเวลาไปกู้เงินและรับเงินกู้จากสหกรณ์จะนำเงินที่ได้รับกลับไปไม่เต็มตามจำนวนที่ทางสหกรณ์จ่ายให้ จึงไม่ได้รับความไว้วางใจจากเพศหญิง แต่เหตุที่มีเพศชายสมัครมากกว่าเพศหญิง เนื่องมาจากสังคมไทยถือว่าเพศชายมีสถานภาพสูงกว่าเพศหญิง คือ ให้เพศชายเป็นหัวหน้าครอบครัวเป็นสาเหตุหนึ่ง

1.2 อายุของสมาชิก

ด้านอายุของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า อยู่ในช่วงอายุ สูงกว่า 51 ปี จำนวน 167 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.54 รongลงมาช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 105 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.41 ต่ำกว่า 40 ปี จำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.05 เหตุที่สมาชิกมีอายุสูงกว่า 51 ปี เป็นสมาชิกสหกรณ์มากนั้น เนื่องจากผู้ที่มีอายุมากไม่ได้ไปทำงานในต่างจังหวัด จะอยู่ทำการเกษตรเป็นการดูแลงานในไร่นา ซึ่งมีเนื้อที่ทำการเกษตรไม่มาก เป็นการนำเงินมาจากบุตรหลานที่ไปทำงานในต่างจังหวัดส่งมาให้ เป็นค่าใช้จ่ายในการทำการเกษตร ช่วงอายุ 41-50 ปี นับว่ายังเป็นผู้ที่มีร่างกายแข็งแรงพอที่จะไปหางานทำ รับจ้างในต่างจังหวัด ในโรงงานอุตสาหกรรม ประกอบอาชีพอื่น ๆ เพื่อเป็นการหารายได้ให้กับครอบครัว สำหรับช่วงอายุที่ต่ำกว่า 40 ปี เป็นช่วงของบุคคลที่มีร่างกายแข็งแรง ซึ่งอยู่ในวัยที่ทำงานหนักได้ดี จึงอยู่ในภาคอุตสาหกรรมโดยจะไปทำงานทำในต่างจังหวัด จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่าสาเหตุที่ไม่ค่อยมีแรงงานรุ่นหนุ่มสาวอยู่ในภาคเกษตร เพราะการทำงานในภาคเกษตรเป็นงานที่หนักต้องแข่งขันกับฤดูกาล สภาพดิน ฟ้า อากาศ ตลอดจนผลผลิตที่ได้ก็ไม่แน่นอนว่า

จะได้ในปริมาณเท่าไร ราคาผลผลิตก็ไม่สามารถที่จะกำหนดได้ ขึ้นอยู่กับพ่อค้าคนกลาง จึงทำให้ผู้ที่มีอายุในช่วงต่ำกว่า 40 ปี และช่วง 41-50 ปี อยู่ในภาคอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก เพราะเป็นการทำงานที่มีการกำหนดระยะเวลา มีรายได้ที่แน่นอน บางรายยังได้วิชาชีพนอกจากแหล่งอุตสาหกรรมนำมาประกอบอาชีพในหมู่บ้าน เมื่อเลิกทำงานในภาคอุตสาหกรรม กลุ่มช่วงอายุเหล่านี้จึงยังไม่คิดที่จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกเพราะยังคิดว่ามีร่างกายที่แข็งแรงพอที่จะทำรายได้จากภาคอุตสาหกรรม หรือการรับจ้างทางด้านอื่น ซึ่งมีรายได้มากกว่าที่จะทำการเกษตรอยู่ในพื้นที่ สมาชิกที่มีช่วงอายุเกินกว่า 51 ปี กลุ่มนี้สาเหตุที่เข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์จำนวนมากได้รับคำตอบว่ามีอายุมากทางโรงงานอุตสาหกรรมหรืองานที่ไปรับจ้างในต่างจังหวัดจะไม่รับผู้ที่มีอายุมาก จึงไม่สามารถไปอยู่ในภาคอุตสาหกรรมได้ จึงต้องมาทำด้านการเกษตรซึ่งบรรพบุรุษ ได้ทำกันมาอย่างต่อเนื่อง และอีกประการหนึ่งที่ทำให้ช่วงอายุเกินกว่า 51 ปี สมัครเป็นสมาชิกมากเพื่อให้เกิดความมั่นคงให้กับครอบครัวเพราะสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด มีสิ่งจูงใจให้กับสมาชิกที่สูงอายุ คือเมื่อสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด สามารถสมัครเป็นสมาชิกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ของสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคามได้ หากสมาชิกเสียชีวิตจะได้รับเงินตอบแทนจากสมาคมฌาปนกิจเป็นจำนวนเงินที่สูงสมาชิกมีหนี้กับสหกรณ์และหากเสียชีวิตทายาทจะได้นำเงินจากสมาคมฌาปนกิจไปชำระหนี้ที่มีหนี้อยู่กับ สหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด ได้ทั้งหมด แล้วยังมีเงินเหลือสำหรับจัดงานศพ จึงเป็นเหตุให้นิยมเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ของผู้ที่มีอายุสูง เพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว

1.3 สถานภาพการสมรส

ด้านสถานภาพการสมรส พบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่สมรสและยังอยู่ด้วยกัน จำนวน 264 ราย คิดเป็นร้อยละ 81.48 รองลงมาเป็นหม้าย จำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.82 แยกกันอยู่ จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.16 และโสด จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.54 สมาชิกสหกรณ์หลายๆ ท่านให้เหตุผลต่างๆ กัน พอที่จะรวบรวมได้ คือสาเหตุที่สมรสและยังอยู่ด้วยกัน มีจำนวน 264 ราย การที่เกษตรกรได้มีการศึกษาไม่สูงนัก เมื่อจบการศึกษาในระดับ ป.4 และ ป.6 ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งมีครอบครัวในขณะที่อายุยังไม่มาก เป็นที่ยอมรับของสังคมไทย ในขณะที่เดียวกันการที่จะเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด ต้องมีการจดทะเบียนสมรสที่ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อที่จะได้สมัครเป็นสมาชิกของสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ของสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม

เป็นสาเหตุให้สมาชิกมีการจดทะเบียนที่ถูกต้องตามกฎหมาย เพราะจะส่งผลถึงผู้รับผลประโยชน์ในสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ ตลอดถึงการกู้เงินของสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด หากสมาชิกมีความประสงค์ที่จะกู้เงินจากสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด ต้องมีการจำนองทรัพย์สินเป็นประกันเงินกู้ยืมดังกล่าว ในเมื่อมีการจดจำนองทรัพย์สินเป็นการประกันเงินกู้กับสหกรณ์นั้น การจดจำนองทรัพย์สินต้องกระทำที่สำนักงานที่ดินอำเภอ หรือสำนักงานที่ดินจังหวัด ซึ่งก็ต้องได้รับคำยินยอมของสามีและภรรยาทั้งสองฝ่าย สำหรับสมาชิกที่เป็นหม้ายในตอนแรกก็เป็นผู้ที่มีครอบครัวที่สมบูรณ์เหมือนกับครอบครัวอื่น ๆ เช่นกัน แต่เมื่อกู้เงินไปทำการเกษตรแล้วในระหว่างปีที่ยืมไปทำการเกษตรเกิดการเจ็บป่วยของสามีภรรยาในครอบครัวและเสียชีวิตบางรายนำเงินไปลงทุนและเกิดการผิดพลาดจากการลงทุน ทำให้ครอบครัวแตกแยก บางรายก่อนกู้ก็ยังคงอยู่กับครอบครัวแต่เมื่อกู้ไปแล้วต้องแยกทางกัน ด้วยสาเหตุต่างๆ พบว่า ปัญหาในการส่งชำระหนี้คืนต่อสหกรณ์ เพราะเกิดการขาดผู้นำครอบครัวก็เป็นสาเหตุหนึ่ง

1.4 ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด พบว่า สมาชิกของสหกรณ์จำนวนมากจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาภาคบังคับ (ป.4) จำนวน 295 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.05 รองลงมาจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.02 และผู้ที่จบการศึกษานุปริญญาหรือสูงกว่าอนุปริญญา จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.93 สมาชิกสหกรณ์ที่จบการศึกษา ในระดับประถมศึกษาเป็นจำนวนมากนั้น เนื่องจากในขณะนั้นมีระบบการศึกษาที่อยู่ในภาคบังคับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมาระยะหลังภาคบังคับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนั้น จึงทำให้สมาชิกสหกรณ์ในขณะนั้นศึกษากันในระดับที่จบการศึกษภาคบังคับ ก็ออกไปประกอบอาชีพเป็นส่วนใหญ่ เกษตรกรที่มีการศึกษาที่อยู่ในระดับอุดมศึกษาหรือผู้ที่จบการศึกษาชั้นที่สูงขึ้นเรียกว่าพวกที่พอจะมีความรู้ก็ไม่ค่อยมาทำอาชีพการเกษตร แต่ประกอบอาชีพอื่น เช่น ทางด้านโรงงานอุตสาหกรรมหรือรับจ้างทำงานในต่างจังหวัด ตามที่ตนได้ศึกษามา เพราะการอยู่ในภาคอุตสาหกรรม จะมีการทำงานที่เป็นเวลา มีเงินเดือนที่เป็นรายได้แน่นอน ซึ่งต่างกับการทำงานทางด้านการเกษตร เป็นการลงทุนที่ขึ้นอยู่กับธรรมชาติ สภาพดิน ฟ้า อากาศ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ การทำงานที่ต้องแข่งขันกับฤดูกาล รายได้ขึ้นอยู่กับผลผลิต และราคาจะเป็นอย่างไร เกษตรกรไม่สามารถที่จะกำหนดได้ จึงเป็นสาเหตุให้ผู้ที่มีการศึกษาสูงไม่อยากจะอยู่ในภาคการเกษตร ฉะนั้นผู้ที่อยู่ในภาค

การเกษตรจึงเป็นผู้มีระดับของการศึกษาที่ไม่สูงนัก อยู่ในระดับประถมศึกษาไม่มีวุฒิ การศึกษาที่จะเข้าไปอยู่ในภาคของอุตสาหกรรม ไม่มีผู้ที่จ้างมากนักเพราะเป็นประเภทใช้ แรงงาน จึงเป็นเหตุให้ผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา อยู่ในภาคของการเกษตร เป็นจำนวนมาก ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าในภาคการเกษตรจะมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา อยู่เป็นจำนวนมาก

1.5 จำนวนสมาชิกในครอบครัว

จำนวนสมาชิกในครอบครัว ของสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด พบว่า ครอบครัวสมาชิกจำนวนต่ำกว่า 5 คน จำนวน 246 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.93 รองลงมา สมาชิกในครอบครัวมากกว่า 5 คน จำนวน 78 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.07 จะเห็นว่าจำนวน สมาชิกในครอบครัวที่ต่ำกว่า 5 คน มีเป็นจำนวนมาก ทราบว่าเป็นไปตามสภาพของสังคม และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลาโดยจะเห็นได้จากเดิมเป็นครอบครัวที่อยู่กันในบ้าน เดี่ยวหลายครอบครัว นั่นคือในอดีตที่ผ่านมา แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปจากครอบครัวใหญ่ ก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไปปรับเอาวัฒนธรรมของชาติตะวันตก มีการแยกครอบครัวออกเป็น ครอบครัวเล็ก ๆ อยู่กันเพียงไม่กี่คนและเป็นที่ยอมรับกันมาถึงปัจจุบันนี้ ฉะนั้นจำนวนสมาชิก ที่ต่ำกว่า 5 คน จึงมีเป็นจำนวนมาก จำนวนสมาชิกที่อยู่ในครอบครัวที่ต่ำกว่า 5 คน จะเป็น ผู้ที่สามารถประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี ไม่ค่อยมีแรงงานแฝงในรูปของแรงงานที่ไม่ก่อให้เกิด รายได้ แต่กลับตรงกันข้ามสมาชิกในครอบครัวที่มากกว่า 5 คน มีจำนวน 78 ราย คิดเป็น ร้อยละ 24.07 จะเป็นแรงงานที่ไม่ได้เข้าไปทำการเกษตร เป็นแรงงานซึ่งไม่ก่อให้เกิดรายได้ อยู่ในแรงงานของนักเรียน นักศึกษา เด็กและผู้ที่อยู่ในวัยชรา ซึ่งไม่ก่อให้เกิดรายได้กับ ครอบครัว ฉะนั้น แรงงานภาคการเกษตรอยู่ในครอบครัวที่มีสมาชิก ไม่เกิน 5 คน ไม่ค่อย มีแรงงานที่แอบแฝงเหมือนกับครอบครัวที่มีบุคคลในครอบครัวมากกว่า 5 คน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง เพศ อายุ สถานภาพการสมรส
ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว

ลักษณะทั่วไปของประชาชน	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. เพศของสมาชิก		
ชาย	168	51.85
หญิง	156	48.15
รวม	324	100.00
2. อายุของสมาชิก		
ต่ำกว่า 40 ปี	52	16.05
41-50 ปี	105	32.41
สูงกว่า 51 ปี	167	51.54
รวม	324	100.00
3. สถานภาพการสมรสของสมาชิก		
โสด	5	1.54
สมรส	264	81.48
หม้าย	48	14.82
แยกกันอยู่	7	2.16
รวม	324	100.00
4. ระดับการศึกษาของสมาชิก		
ประถมศึกษา	295	91.05
มัธยมศึกษา	26	8.02
อนุปริญญาหรือสูงกว่า	3	0.93
รวม	324	100.00
5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
ต่ำกว่า 5 คน	246	75.93
มากกว่า 5 คน	78	24.07
รวม	324	100.00

1.6 ขนาดที่ดินการเกษตร

ขนาดที่ดินการเกษตรที่อยู่ในเขตชลประทาน และนอกเขตชลประทานที่สมาชิก สหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด ทราบข้อมูลว่าขนาดที่ดินบริเวณติดกับริมแม่น้ำชี เพียงไม่กี่ตำบลที่ไดรับน้ำจากในเขตชลประทาน แต่อีกหลายตำบลที่ไม่ไดรับน้ำชลประทาน ต้องอาศัยน้ำจากธรรมชาติ คือน้ำฝน จากสมาชิก 324 ราย ที่มีที่ดินอยู่ในเขตชลประทาน และใช้ทำการเกษตร ขนาด 1-10 ไร่ จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.56 ขนาด 11-20 ไร่ จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.70 ขนาด 21-30 ไร่ จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.62 และ 41 - 50 ไร่ หรือมากกว่า 50 ไร่ ไม่มีสมาชิกถือครองที่ดินขนาดดังกล่าว มีสมาชิกที่ถือครอง จำนวนไม่มากในขนาดที่ดินการเกษตรที่ไดรับน้ำการเกษตรในเขตชลประทาน สำหรับพื้นที่ ของสมาชิก สหกรณ์ที่อยู่นอกเขตชลประทานมีอยู่ดังนี้ ขนาดพื้นที่ 1-10 ไร่ จำนวน 144 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.44 ขนาด 11-20 ไร่ จำนวน 109 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.64 ขนาด 21-30 ไร่ จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.41 ขนาด 31-40 ไร่ จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.85 ขนาด 41-50 ไร่ จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.93 และขนาด มากกว่า 50 ไร่ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.62 สาเหตุที่ขนาดที่ดิน ที่ไดรับน้ำในเขตชลประทานมีจำนวนไม่มากเพราะ เขตในการส่งน้ำของสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าต่าง ๆ ตั้งอยู่ในบริเวณริมแม่น้ำชี และส่งน้ำจาก ชลประทานให้แก่เกษตรกรได้ไม่มากนัก และได้ทราบว่าการเกษตรที่อยู่ในบริเวณริมแม่น้ำชี ที่ไดรับน้ำจากชลประทาน บางรายไม่ได้เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด เป็นสมาชิกของสังกัดอื่นหรือหน่วยงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การ เกษตร (ธกส.) หรือสหกรณ์ผู้ใช้น้ำกลุ่มอื่น ๆ จึงทำให้สมาชิกในเขตที่ไดรับน้ำชลประทานมี อัตราส่วนที่ลดน้อยลง ซึ่งเมื่อเทียบกับสมาชิก สหกรณ์ที่อยู่นอกเขตชลประทานจะมีสมาชิก จำนวนมาก เนื่องจากพื้นที่ของสมาชิก ที่อยู่นอกเขตชลประทานมีตำบลที่มากกว่า และ สมาชิกมีความหนาแน่น จากที่ผู้วิจัยได้ลงไปในพื้นที่และออกไปห้องที่ปฏิบัติงาน ได้สังเกต เห็นดังที่ได้กล่าวไปแล้ว เป็นข้อที่ได้เปรียบเสียเปรียบของสมาชิกเช่นกัน คือ สมาชิกในตำบล เพียงไม่กี่ตำบล ที่อยู่ติดกับแม่น้ำชีสามารถสูบน้ำขึ้นมาทำการเกษตรได้ แต่ไม่เข้าเป็น สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด ส่วนมีอีกหลายตำบลที่อยู่นอกเขต ชลประทานต้องอาศัยน้ำฝน หรือจากการสูบน้ำได้ดินมาเพื่อทำการเกษตร มีสมาชิกจำนวน มาก จึงทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่ดีเท่าที่ควรเพราะต้องอาศัยธรรมชาติหากธรรมชาติไม่เอื้ออำนวย ก็จะทำให้ผลผลิตที่ได้ลดลง เช่น เมื่อปี พ.ศ. 2543 ที่ผ่านมามีปรากฏว่าธรรมชาติไม่เอื้อ

อำนวยการน้ำท่วมพื้นที่การเกษตรของสมาชิก สหกรณ์เสียหายจำนวนมาก ซึ่งบางรายต้องปลูกข้าว 2-3 ครั้ง ยังไม่ได้เก็บเกี่ยว จึงต้องมีภาระในการส่งชำระหนี้และสมาชิกสหกรณ์ยังหวังว่าจะลงทุนทำนาปรังหลังจากน้ำลดลง

1.7 ลักษณะการครอบครองที่ดิน

ลักษณะการครอบครองที่ดินของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด พบว่าการถือครองที่ดินโดยเป็นเจ้าของที่ดิน จำนวน 267 ราย คิดเป็นร้อยละ 82.41 รองลงมาที่ดินยังเป็นของบิดามารดาโดยทำร่วมกับบิดามารดา ยังไม่ได้รับการโอนมรดก จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.59 และเช่าที่ดินผู้อื่นทำหรือเช่าทำเปล่า ไม่มีสมาชิกครอบครองที่ดินลักษณะเช่าและเช่าทำเปล่า สมาชิกที่มีที่ดินถือครองจำนวนมากรายนั้น สืบเนื่องมาจากการรับโอนมรดกมาจากบิดามารดา หรือเป็นการซื้อมาจากญาติพี่น้อง สรุปได้ว่าโดยภาพรวมสมาชิกสหกรณ์มีที่ดินเป็นของตนเอง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของ ขนาดที่ดินในเขต - นอกเขตชลประทาน ลักษณะการ
ครอบครองที่ดิน

ข้อมูล	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
6. ขนาดที่ดินในเขตชลประทานที่ใช้ทำการเกษตร		
1-10 ไร่	18	5.56
11-20 ไร่	12	3.70
21-30 ไร่	4	1.23
31-40 ไร่	2	0.62
41-50 ไร่	-	-
มากกว่า 50 ไร่	-	-
ขนาดที่ดินนอกเขตชลประทานที่ใช้ทำการเกษตร		
1-10 ไร่	144	44.44
11-20 ไร่	109	33.64
21-30 ไร่	24	7.41
31-40 ไร่	6	1.85
41-50 ไร่	3	0.93
มากกว่า 50 ไร่	2	0.62
รวม	324	100.00
7. ลักษณะการครอบครองที่ดินทำการเกษตร		
เป็นเจ้าของ	267	82.41
เช่า	-	-
เช่าทำเปล่า	-	-
อื่น ๆ	57	17.59
รวม	324	100.00

1.8 ลักษณะการทำการเกษตรในที่ดินที่ถือครอง

ลักษณะการทำการเกษตรในที่ดินที่ถือครอง ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมาของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด ในแต่ละครอบครัวทำการเกษตรหลายอย่าง เช่น ทำนา ปลูกพืชไร่ ปลูกพืชผัก และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งถือว่าในครอบครัวหนึ่งมีกิจกรรมทำหลาย กิจกรรม จึงเป็นสาเหตุให้จำนวนรายของสมาชิกมากกว่าตัวอย่างที่เก็บ จำนวน 324 ราย จะเห็นได้ว่าจุดประสงค์สมาชิกคือทำนาเป็นหลัก จำนวน 318 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.83 ผลจากการทำนาซึ่งบางรายจะทำทั้งนาปีและนาปรัง การทำนาปรังก็จะทำซ้ำในที่ดินเดิมเป็นการทำเพื่อเก็บไว้บริโภคในครอบครัว หากเหลือจากการบริโภคจึงจะขาย เพื่อนำมาเป็น ค่าใช้จ่ายในครอบครัว รองลงมาคือการประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์สมาชิกเลี้ยงสัตว์เพื่อไว้ใช้งาน และเมื่อหมดฤดูกาลทำงาน สัตว์มีขนาดที่โตพอสมควร ราคาเป็นที่พอใจของเจ้าของสัตว์ ที่เลี้ยงไว้ก็จะขายมีจำนวนถึง 116 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.11 รองลงมาคือการปลูกพืชไร่ เช่น การทำไร่มันสำปะหลัง โดยปลูกในพื้นที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึง อาศัยน้ำฝนในตำบลหนองโน ตำบลโคกก่อ ตำบลบัวคือ จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.25 เนื่องจากสภาพของที่ดิน ไม่เหมาะกับการทำการเกษตรอย่างอื่น เพราะทำไปแล้วก็ได้ผลผลิตไม่คุ้มกับต้นทุนการผลิต และเป็นสภาพที่เหมาะสมกับการทำพืชไร่ ลำดับรองลงมาคือการปลูกไม้ยืนต้น เช่น มะม่วง เป็นลักษณะของสวนเก๋าส่งแบบธรรมชาติ ไม่มีการปรับปรุงตกแต่งเหมือนกับการทำการ เกษตรแบบผสมผสานหรือทำแบบการค้า จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.95 โดยจะไม่มี การบำรุงรักษาถึงฤดูกาลที่ไม่ผลออกดอกก็ไม่บำรุงใส่ปุ๋ย หากติดผลก็เก็บมาบริโภค หากไม่ติดผล ก็จะปล่อยแบบธรรมชาติ ไม่ได้คิดนำมาเป็นรายได้ รองลงมาคือการปลูกพืชผักเพื่อใช้ใน การบริโภคในครอบครัว ก็มีการปลูกกันเกือบทุกครอบครัวแต่ที่ทำเป็นการค้า มีจำนวน 2 ราย คิดเป็น ร้อยละ 0.43 ซึ่งใช้ระยะเวลาในการเพาะปลูกไม่นาน โดยทำในฤดูหนาวในช่วงเดือน ธันวาคมถึงมีนาคม เพราะพืชผักจะเจริญเติบโตได้ดี หลังจากเดือนมีนาคมก็จะเลิกเพาะปลูก เพราะประกอบกับน้ำเริ่มหายากขึ้น ส่วนการปลูกพืชอื่น เช่น การปลูกยาสูบพันธุ์เตอร์กิส เพื่อเก็บใบตากแห้งจำหน่าย จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.43 ปลูกในตำบลบ่อใหญ่ อำเภอบรบือ เพราะมีสถานีโยธาสูบหนองโก ตำบลบ่อใหญ่ เป็นสถานที่รับซื้อ ทำให้สมาชิก มีรายได้เพิ่ม โดยจะปลูกหลังจากเสร็จฤดูกาลทำนา จากข้อมูลและผู้วิจัยได้ออกพื้นที่ พบว่า สมาชิกทำอาชีพการเกษตร เป็นอาชีพหลัก เพราะสภาพพื้นที่เหมาะแก่การทำนา และ เลี้ยงสัตว์ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของการทำการเกษตรในที่ดินที่ถือครอง

ข้อมูล	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
8. ลักษณะการทำการเกษตรในที่ดินที่ถือครอง		
ทำนา	318	68.83
ปลูกพืชไร่ (มันสำปะหลัง)	15	3.25
ปลูกพืชยืนต้น (สวนไม้ผล)	9	1.95
ปลูกพืชผัก	2	0.43
เลี้ยงสัตว์	116	25.11
อื่นๆ (ปลูกยาสูบ)	2	0.43
รวม	462	100.00

หมายเหตุ เนื่องจากสมาชิกจำนวน 324 ราย ทำการเกษตรหลายกิจกรรมในหนึ่งฤดูกาลผลิต หรือทำหลายอย่างไปพร้อมๆ กัน เช่น ทำนา เลี้ยงสัตว์ ทำไร่ ปลูกพืชผัก ปลูกยาสูบ จึงทำให้ยอดรวมมากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

1.9 รายได้ของครอบครัวที่เป็นสมาชิกสหกรณ์

รายได้ของครอบครัวที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ ทั้งหมดจำนวน 324 ราย ล้วน เป็นสมาชิกที่มีรายได้ในภาคการเกษตร จำนวน 324 ราย เฉลี่ยรายละ 35,969.14 บาทต่อปีต่อครอบครัว สมาชิกบางรายที่ไม่ได้ผลผลิตจากภาคการเกษตร เนื่องจากผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติ จำนวน 34 ราย สมาชิกที่มีรายได้นอกภาคการเกษตร คือบุคคลภายในครอบครัวหลังเสร็จจากฤดูกาลทำนา ไปรับจ้างในเมืองหรือต่างจังหวัด จำนวนสมาชิก 324 ราย มีรายได้เฉลี่ยรายละ 13,914.82 บาทต่อปีต่อครอบครัว ซึ่งนับว่าเป็นรายได้ที่ไม่มากหากนำภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรมารวมกัน รายได้ต่อครอบครัวเพียง 49,883.96 บาทต่อปีต่อครอบครัว จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวันให้ข้อมูลลำดับความยากจนของจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย ปี พ.ศ.2543 จังหวัดมหาสารคามอยู่ในลำดับที่ 8 เฉลี่ยรายได้ต่อ ครอบครัวละ 22,336 บาทต่อปี (มติชนรายวัน.8 สิงหาคม 2543 : 8) จากรายได้ของภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร ซึ่งรวมกันแล้วก็ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ ฉะนั้นจะเห็นได้ว่ารายได้ของผลผลิตการเกษตรขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่างที่เป็นตัวกำหนด เช่น เมล็ดพันธุ์ สภาพดิน ฟ้า อากาศ น้ำ อุณหภูมิ การเก็บเกี่ยวและราคา นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นมาก สำหรับภาคเกษตร

1.10 รายจ่ายของครอบครัวสมาชิกสหกรณ์

รายจ่ายของครอบครัวสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด จากข้อมูลพบว่า การใช้จ่ายทั้งในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร สมาชิกมีการใช้จ่ายอย่างระมัดระวังและก่อให้เกิดประโยชน์ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตมากขึ้น แต่สมาชิกที่นิยมการเสี่ยงโชคมีเป็นจำนวนมาก เช่น การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล หรือหวยใต้ดิน ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือรายได้ ฉะนั้น ค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรจะเป็นค่าเมล็ดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ค่าปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช อาหารสัตว์ ยาสัตว์ ค่าจ้างแรงงาน ค่าเช่าที่ดิน ค่าปรับปรุงที่นา ค่าปรับปรุงแหล่งน้ำ ค่าซ่อมแซมคอกสัตว์ สมาชิกจำนวน 324 ราย มีค่าใช้จ่ายในภาคเกษตร เฉลี่ยครอบครัวละ 11,786.59 บาทต่อปีต่อครอบครัว บางรายก็จะเป็นสมาชิกที่ไม่มีความซื่อสัตย์ คือ กู้เงินจากสหกรณ์ไปลงทุนด้านอื่นซึ่งไม่ใช่ด้านการเกษตร สำหรับค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรสมาชิก จำนวน 324 ราย มีค่าใช้จ่ายทั้งหมด เฉลี่ยครอบครัวละ 61,550.46 บาท ต่อปีต่อครอบครัว เมื่อรวมรายจ่ายทั้งภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร เป็นค่าใช้จ่ายที่สูง เฉลี่ยครอบครัวละ 73,337.05 บาทต่อปีต่อครอบครัว

ขณะเดียวกันมีรายได้ต่อปี เฉลี่ยครอบครัวละ 49,883.96 บาทต่อปีต่อครอบครัว ฉะนั้น ในส่วนที่มีรายจ่ายสูงกว่ารายได้สมาชิก สหกรณ์กู้ยืมจากสหกรณ์ไปลงทุนในด้านการเกษตร แม้จะรู้ว่าการทำการเกษตรลงทุนไปอาจจะขาดทุนได้ผลผลิตไม่คุ้มกับต้นทุน ดังนั้น รายจ่าย สูง รายได้ต่ำจึงเป็นสาเหตุให้สมาชิกเป็นหนี้ ประกอบกับสภาพของเศรษฐกิจที่ผันผวนเมื่อ 2 ปีที่ผ่านมา

1.11 การออมเงินของสมาชิก

จะเห็นว่าในขณะที่สมาชิกมีรายได้ต่ำกว่ารายจ่าย เรียกได้ว่าติดลบ (-) จำนวนถึง 288 ราย และแต่ละรายติดลบเฉลี่ย 32,512.67 บาทต่อปีต่อครอบครัว และที่มีรายได้สูงกว่า รายจ่ายมีเพียง 34 ราย แต่ละรายเฉลี่ย 23,632.35 บาทต่อปีต่อครอบครัว จะเห็นว่าสมาชิก จำนวนไม่มากที่มีรายได้มากกว่ารายจ่ายเรียกได้ว่ามีค่าเป็นบวก (+) และยังมีสมาชิกที่มี รายได้เท่ากับรายจ่ายคือเสมอตัวอยู่ จำนวน 2 ราย แต่ก็ยังเป็นหนี้กับสหกรณ์การเกษตร เมืองมหาสารคาม จำกัด ที่สมาชิกสหกรณ์มีการออมเงินจากรายได้ของภาคการเกษตรและ นอกภาคการเกษตร จึงเป็นเรื่องที่ยากในการออมของสมาชิกสหกรณ์ แต่สมาชิกจะออมใน รูปของทุนที่คงเหลือเป็นสิ่งของ เช่น ที่ดิน รถไถ เครื่องสูบน้ำ บ่อปลา รถเก็บเกี่ยวข้าว ต่าง ๆ เหล่านี้มากกว่าที่จะออมในแบบของเงินฝาก ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนรายได้ รายจ่าย เงินออม ในภาคการเกษตร และนอกภาค
การเกษตร

ข้อมูล	จำนวน (ราย)	เฉลี่ย ราย/บาท/ปี
9. รายได้ของครัวเรือนทั้งหมด		
รายได้ภาคการเกษตร	324	35,969.14
รายได้นอกภาคการเกษตร	324	13,914.82
รวมรายได้	-	49,883.96
10. รายจ่ายของครัวเรือนทั้งหมด		
รายจ่ายในภาคการเกษตร	324	11,786.59
รายจ่ายนอกภาคการเกษตร	324	61,550.46
รวมรายจ่าย	-	73,337.05
11. เงินออมของสมาชิก		
รายได้ต่ำกว่ารายจ่าย	288	-32,512.67
รายได้สูงกว่ารายจ่าย	34	+23,632.35
รายได้เท่ากับรายจ่าย	2	-
รวม	324	-

1.12 จำนวนหนี้ของสมาชิก

จำนวนหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด พบว่า จำนวนหนี้ที่สมาชิก เป็นหนี้กับสหกรณ์ และที่ไปกู้ยืมจากแหล่งเงินกู้อื่นๆ คือ สมาชิกรายเดียวกู้หลายแห่ง สมาชิกจำนวน 324 ครอบครัว เป็นหนี้เฉลี่ยรายละ 32,135.84 บาทต่อครอบครัว จะเห็นว่าการกู้ยืมเป็นจำนวนเงินที่ไม่สูง แต่เมื่อเทียบกับจำนวนที่สมาชิกไปกู้ยืมจากแหล่งอื่นๆ จำนวน 13 ราย เฉลี่ยรายละ 33,307.69 บาทต่อครอบครัว เพราะว่ากู้จากสหกรณ์ไม่เพียงพอกับการลงทุนทำการเกษตร ซึ่งต้องใช้ทุนสูง จึงไปกู้จากญาติพี่น้อง ซึ่งก็ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูง

สมาชิกในตำบลตลาด กลุ่มบ้านสองนางใยรายหนึ่ง ให้ข้อมูลว่าได้ทำกิจกรรมทางด้านการเกษตรหลายอย่าง ได้แก่ ทำนาในฤดูกาลทำนา เลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ เลี้ยงปลานิล เงินกู้มาจากสหกรณ์เป็นจำนวนวงเงินที่สูง แต่ก็ไม่เพียงพอต้องใช้เงินหมุนเวียนในแต่ละวัน สำหรับการเลี้ยงไก่ ใช้เวลาประมาณ 60 วัน เลี้ยงปลานิลประมาณ 3-4 เดือน ต้องใช้ทุนเป็นจำนวนมาก ดังนั้น จึงมีการกู้ยืมเงิน จากแหล่งเงินกู้ในหมู่บ้าน และมีทั้งซื้อเชื้ออาหารสัตว์จากร้านค้าในเมือง ต้องใช้แหล่งเงินกู้หลายทางเพื่อที่จะทำให้กิจกรรมในการประกอบอาชีพทางการเกษตร แต่เมื่อสภาพของเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเมื่อ 2 ปี ที่ผ่านมา ทำให้สมาชิกรายนี้ต้องประสบกับภาวะ การขาดทุน ทำให้มีปัญหาในการส่งชำระหนี้กับสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด ทั้งนี้ต้องชำระค่าอาหารสัตว์ที่ซื้อเชื้อจากร้านค้า และหนี้ที่กู้จากแหล่งเงินทุนในหมู่บ้าน ถ้าเหลือก็ส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ สาเหตุที่ไม่ชำระกับสหกรณ์ก่อน และกู้กลับไปใหม่ได้รับคำตอบว่าหากส่งสหกรณ์แล้วก็กลับคืนมาได้ ไม่ทันกับความต้องการ ก็จะทำให้เสียเครดิต ฉะนั้น จึงได้นำรายได้ที่มาจากการขายผลผลิตทางด้านเกษตรจะนำไปชำระค่าอาหารสัตว์ก่อน ตามด้วยหนี้ในหมู่บ้านเพราะดอกเบี้ยสูง ร้อยละ 5-10 บาทต่อเดือน ส่วนหนี้สหกรณ์จะส่งชำระในโอกาสต่อไปเพราะอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพียงร้อยละ 11-12 บาท ต่อปี

1.13 ระยะเวลาการเป็นหนี้ของสมาชิกสหกรณ์

ระยะเวลาการเป็นหนี้ของสมาชิกสหกรณ์และหนี้อื่น ๆ พบว่า ระยะเวลาที่สมาชิกสหกรณ์เป็นหนี้กับสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด จำนวนสมาชิก 324 ราย ผู้ที่เป็นหนี้ต้องชำระ 2 - 3 ปี จำนวน 219 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.99 รองลงมาเป็นหนี้ค้างชำระเกินกว่า 5 ปี จำนวน 61 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.10 และเป็นหนี้ค้างชำระ 1 ปี จำนวน

24 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.12 ลำดับสุดท้ายเป็นหนี้ค้างชำระ 4-5 ปี จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.93 สมาชิกที่เป็นหนี้สหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด ยังมีหนี้แหล่งเงินกู้ อื่นอีก จำนวน 13 ราย โดยแยกเป็นหนี้ค้างชำระ 1 ปี จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.97 รองลงมาเป็นหนี้ค้างชำระ 2 - 3 ปี จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.59 ลำดับสุดท้ายเป็นหนี้ค้างชำระเกินกว่า 5 ปี จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.30 สาเหตุที่สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด เป็นหนี้ค้างชำระระหว่าง 2 - 3 ปี มีจำนวนมากถึง 219 ราย พบว่าผลมาจากสภาพภาวะเศรษฐกิจที่มีปัญหามาตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรที่ผลิตไม่ได้เป็นไปตามเป้าหมาย ยังมีปัญหาในเรื่องของราคาผลผลิตที่ตกต่ำ สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวมีค่าใช้จ่ายสูง สมาชิกก็ยิ่งปรับตัวตามสภาพของเศรษฐกิจไม่ทัน ทำให้สมาชิกประสบกับปัญหาของการผิดสัญญา การส่งชำระหนี้ต่อสหกรณ์เป็นจำนวนมาก ระยะเวลาที่เป็นหนี้ค้างชำระเกินกว่า 5 ปี พบว่า ปัญหาไม่ได้เกิดจากสภาพทางเศรษฐกิจและผลผลิตที่เสียหาย แต่เกิดจากการนำไปลงทุนทางด้านอื่น และระยะเวลาเป็นหนี้ค้างชำระ 1 ปี จำนวน 24 ราย เกิดจากปัญหาที่ผลผลิตเสียหายจากอุทกภัย ผลผลิตเสียหายโดยสิ้นเชิงไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ ระยะเวลาเป็นหนี้ค้างชำระ 4-5 ปี พบว่าบางรายนำไปเป็นค่าการศึกษาบุตร แต่บางรายได้รับความเสียหาย จากผลผลิตไม่ได้ตามเป้าหมาย จึงเกิดปัญหาการส่งชำระ ในสมาชิกที่เป็นหนี้จากแหล่งเงินกู้อื่น ๆ ที่เป็นหนี้ค้างชำระ 1 ปี มีจำนวน 10 ราย เนื่อง จากการลงทุนทางการเกษตรที่ไปกู้ยืมจากสหกรณ์ไม่เพียงพอกับการลงทุน จึงไปกู้ยืมเงินจากญาติพี่น้อง และบางรายที่เป็นหนี้ในแหล่งเงินกู้จากญาติพี่น้อง เป็นหนี้ค้างชำระ 2 - 3 ปี และเกินกว่า 5 ปี จะเป็นการนำไปลงทุนทำกิจกรรมทางด้าน การเกษตร และประสบกับภาวะ การขาดทุน แต่ก็เป็นการกู้ยืมจากญาติพี่น้อง จึงไม่มีปัญหา ในการส่งชำระพอที่จะขอผ่อนผันการส่งชำระได้ ดังตารางที่ 6

ดังนั้น ปัญหาการส่งชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และยังประสบกับด้านราคาของผลผลิต ที่ไม่สามารถกำหนดราคาขายผลผลิตของตนเองได้ ต้องนำไปขายให้กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเป็นผู้กำหนดราคา เมื่อขายผลผลิตต้องนำไปใช้จ่ายในครอบครัวในสิ่งที่จำเป็นก่อน และนำไปส่งชำระหนี้ สหกรณ์การเกษตรในลำดับต่อไป สมาชิกบางรายสามารถส่งชำระได้ตามกำหนดเรียกว่า ไม่ผิดนัดหรือไม่มีหนี้ค้างชำระกับสหกรณ์ แต่บางรายไม่สามารถส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ได้ ต้องค้างชำระเงินกู้กับ สหกรณ์ ในปีบัญชี พ.ศ. 2542-2543 จากจำนวนสมาชิก 5,532 ราย มีสมาชิกที่ค้างชำระหนี้จำนวน 1,704 ราย คิดเป็นร้อยละ 31 ซึ่งนับว่าเป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูงมาก

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของระยะเวลาที่สมาชิกเป็นหนี้

ข้อมูล	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	เฉลี่ยบาท ต่อครอบครัว
12. ข้อมูลของหนี้สินที่สมาชิกสหกรณ์เป็นหนี้			
หนี้สินสหกรณ์การเกษตร	324	-	32,135.84
และมีหนี้สินแหล่งอื่น ๆ	13	-	33,307.69
รวม	337	-	-
13. ระยะเวลาที่เป็นหนี้สินกับสหกรณ์			
1 ปี	24	7.21	-
2-3 ปี	219	64.99	-
4-5 ปี	20	5.93	-
เกิน 5 ปี	61	18.10	-
ระยะเวลาที่เป็นหนี้สินแหล่งอื่น			
1 ปี	10	2.97	-
2-3 ปี	2	0.59	-
4-5 ปี	-	-	-
เกิน 5 ปี	1	0.30	-
รวม	337	100.00	-

หมายเหตุ ในจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 324 ราย เป็นหนี้กับสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด แต่อีกจำนวน 13 ราย ที่เป็นหนี้แหล่งอื่น จึงทำให้จำนวนรายเพิ่มขึ้น

1.14 วัตถุประสงค์ในการกู้เงินของสมาชิกสหกรณ์

วัตถุประสงค์ในการกู้เงินที่สหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด ได้กำหนดไว้มี ดังนี้

1. เพื่อใช้ในการทำการเกษตร ได้แก่ ทำนา ทำไร่
2. เพื่อซื้อสัตว์เลี้ยงขาย หรือใช้งาน หรือทำพันธุ์
3. เพื่อซื้อที่ดินทำการเกษตร ปรับปรุงที่ดิน
4. เพื่อซื้อเครื่องจักรกลการเกษตร เช่น รถไถเดินตาม เครื่องสูบน้ำ

จากข้อมูลที่ได้ของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า วัตถุประสงค์ในการขอเงินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด สมาชิกกู้ไปลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ จำนวน 166 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.23 และรองลงมาคือ ซื้อเครื่องจักรกลการเกษตร เช่น รถไถนาเดินตาม เครื่องสูบน้ำ จำนวน 89 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.47 ลำดับสุดท้ายคือ กู้ไปเพื่อลงทุนเพาะปลูกข้าว ทำไร่มันสำปะหลัง จำนวน 69 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.30

1.15 การนำเงินกู้ไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์

พบว่าสมาชิคนำเงินกู้ไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการขอเงินจากสหกรณ์ มีจำนวน 229 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.68 และนำเงินกู้ไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการขอเงิน เนื่องจากมีความจำเป็นและสาเหตุอื่นๆ จำนวน 95 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.32 ถึงแม้สหกรณ์มีพนักงานที่ติดตามดูแลในการตรวจสอบการใช้เงินกู้ เพื่อในการแนะนำส่งเสริมให้สมาชิกใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ของการขอเงิน และจะได้ไม่เป็นสาเหตุในการส่งชำระคืนเงินกู้กับสหกรณ์

1.16 การชำระเงินกู้คืนของสมาชิกสหกรณ์

พบว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด จำนวน 324 ราย ที่ไม่ได้ชำระหนี้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย จำนวน 246 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.93 และรองลงมาชำระเงินต้นไม่ได้และชำระดอกเบี้ยบ้างแต่ไม่หมด จำนวน 78 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.07 สมาชิกสหกรณ์ที่นำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ มีปัญหาในการส่งชำระหนี้จำนวนมาก ประกอบกับเกิดจากสภาพของดิน ฟ้า อากาศและราคาของผลผลิตตกต่ำ ทำให้สมาชิกสหกรณ์มีปัญหาในการส่งชำระคืนเงินกู้กับสหกรณ์นับวันยิ่งเพิ่มมากขึ้นทุกๆ ปี ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของการให้เงินกู้ การชำระคืนเงินกู้

ข้อมูล	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
14. วัตถุประสงค์ในการให้เงินกู้ของสหกรณ์		
ลงทุนในการเพาะปลูกพืช เช่น ทำนา ทำไร่	69	21.30
ลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงวัวใช้งานและขาย	166	51.23
ซื้อเครื่องจักรกลการเกษตร เช่น รถไถนา เครื่องสูบน้ำ	89	27.47
รวม	324	100.00
15. การนำเงินกู้ไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่		
นำเงินกู้ไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้เงินจากสหกรณ์ มีสมาชิกที่นำเงินกู้ไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์	229	70.68
นำเงินกู้ไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการขอกู้เงิน เนื่องจากมีความจำเป็นและสาเหตุอื่น ๆ เช่น เป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตร ทำบุญตามประเพณี รักษาบุคคลที่เจ็บป่วยในครอบครัว	95	29.32
รวม	324	100.00
16. การชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์		
ไม่สามารถชำระได้เลยทั้งต้นเงินและดอกเบี้ย	246	75.93
ชำระต้นเงินได้บ้างและดอกเบี้ยบ้างแต่ไม่หมด	78	24.07
รวม	324	100.00

2. ปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ทำให้สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด ค้างชำระหนี้เงินกู้

จากการสัมภาษณ์สมาชิกสหกรณ์ จำนวน 324 ราย และสมาชิกที่อยู่ใกล้เคียงกับสมาชิกที่เป็นหนี้ คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์ พนักงานสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ จำนวน 77 ราย เพื่อเป็นการหาข้อมูลสาเหตุของการค้างชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด ได้คำตอบที่หลากหลาย และแตกต่างกันพอที่จะแยกได้ ดังนี้

2.1 ปัจจัยในการกู้เงินของสมาชิกสหกรณ์ พอจะแยกออกเป็นประเด็นได้ ดังนี้

2.1.1 นำเงินไปลงทุนทำการเกษตร สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) สมาชิกกู้เงินไปเพื่อการใช้จ่ายในการทำการเกษตร ได้แก่ ทำไร่ ทำนา เป็นการกู้ยืมเงินไปใช้ที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์แต่มีจำนวนไม่มาก จะเป็นการใช้จ่ายในการทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.57
- 2) สมาชิกกู้ไปเพื่อทำการเกษตร คือ ขุดบ่อเลี้ยงปลาเพื่อจำหน่าย โดยการปรับที่นามาเป็นบ่อเลี้ยงปลา เนื่องจากปลูกข้าวได้ผลผลิตต่ำ ไม่คุ้มกับต้นทุน จึงได้เปลี่ยนอาชีพเป็นการเลี้ยงปลา ได้แก่ ปลูกปลาใน จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.31
- 3) สมาชิกกู้เงินไปเพื่อลงทุนปลูกกล้าไม้ประดู่ขาย ในจำนวนนี้เป็นสมาชิกของสหกรณ์ ตำบลท่าสองคอน ในขณะที่มีการส่งเสริมการปลูกป่าของกรมป่าไม้ โดยให้การสนับสนุนกับผู้ปลูกป่าเชิงเศรษฐกิจ ไร่ละ 3,000 บาท สมาชิกของสหกรณ์ซึ่งมีความคิดที่จะเพาะกล้าพันธุ์ไม้ประดู่ขาย แต่เมื่อกู้เงินจากสหกรณ์ไปลงทุนเพาะปลูกกล้าไม้ผลปรากฏว่า กล้าไม้โตช้า และเกษตรกรไม่นิยมปลูกกัน จึงทำให้มีกล้าไม้ประดู่เหลืออยู่จำนวนมาก มีจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.31
- 4) สมาชิกกู้ไปเพื่อทำการเกษตรแบบไร่นาสวนผสม สมาชิกสหกรณ์ได้ประกอบอาชีพมาหลายรูปแบบแล้ว ยังไม่หมดภาระหนี้จึงได้ทำการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมเป็นการเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ในที่ดินแปลงเดียวกันทำหลายกิจกรรม มีจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.31

2.1.2 สมาชิกนำเงินกู้ไปใช้จ่ายในการบริโภคในครอบครัว พอสรุปได้ ดังนี้

- 1) นำเงินกู้ไปส่งบุตรเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเงินกู้ที่ได้รับจากสหกรณ์ไปเป็นค่าการศึกษาบุตร จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.42
- 2) นำเงินกู้ไปซื้อรถจักรยานยนต์ รถยนต์ ใช้ในครอบครัว สมาชิกเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเดินทาง จึงกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ไปเพื่อซื้อรถจักรยานยนต์ รถยนต์ ซึ่งเป็นการใช้เงินที่ผิดวัตถุประสงค์ สมาชิกเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว มีจำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.16
- 3) นำไปชำระหนี้เงินกู้จากญาติพี่น้อง เป็นการกู้ยืมจากแหล่งเงินกู้อื่นที่นอกเหนือจากการกู้ยืมจากสหกรณ์ ซึ่งบางครั้งอาจเกิดจากมีเหตุที่จำเป็นต้องใช้เงินกะทันหัน ไม่สามารถที่จะรอเงินกู้ของสหกรณ์ได้ หรือไม่สามรถกู้เงินจากสหกรณ์ได้อีก เพราะวงเงินกู้ยืมเต็มแล้ว จึงไปกู้ยืมจากญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้านจะมีอัตราดอกเบี้ยที่สูง จึงกู้จากสหกรณ์ไปชำระหนี้จากญาติ พี่น้อง เพื่อนบ้าน จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.16
- 4) กู้ไปเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.62
- 5) กู้ไปเพื่อรักษาบุตรและบุคคลในครอบครัว เนื่องจากบุตรและบุคคลในครอบครัวเจ็บป่วย จึงต้องนำเงินกู้จากสหกรณ์ไปรักษาบุคคลในครอบครัว มีจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.31

2.1.3 กู้เงินไปเพื่อลงทุนในทรัพย์สิน พอสรุปได้ดังนี้

- 1) กู้เงินไปเพื่อซื้อสัตว์เลี้ยงไว้ใช้งาน และขายในโอกาสต่อไป สมาชิกกู้เงินจากสหกรณ์ไปซื้อสัตว์เลี้ยงไว้ใช้งาน เมื่อหมดฤดูการทำนา สัตว์เลี้ยงยังไม่ได้ขนาดหรือยังราคาไม่ดี ก็จะเลี้ยงไว้ก่อน เมื่อมีขนาดที่เห็นว่าสมควรที่จะขาย หรือราคาดีก็จะขาย มีจำนวน 111 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.26
- 2) กู้เงินไปเพื่อปรับปรุงที่นา สมาชิกมีที่ดินในการทำเกษตร แต่ที่ดินไม่เหมาะแก่การทำกรเพาะปลูกหรือทำการเกษตรไม่ได้ผลผลิต จึงนำไปปรับปรุงที่นามีจำนวน 53 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.30
- 3) กู้เงินไปเพื่อซื้อรถไถเดินตาม สมาชิกมีความจำเป็นในการไถไร่ ไถนา และสามารถที่จะรับจ้างผู้อื่นได้ จึงนำเงินไปลงทุนซื้อรถไถนาเดินตาม จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.63

4) กู้เงินไปซื้อที่ดิน สมาชิกบางรายนำเงินกู้ไปซื้อที่ดิน จากญาติพี่น้อง เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่ในการผลิต ซึ่งจากญาติพี่น้องในราคาที่ไม่แพง และสามารถที่จะส่งผ่านชำระได้ มีจำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.63

2.1.4 กู้เงินไปลงทุนประกอบอาชีพส่วนตัว พอสรุปได้ดังนี้

- 1) กู้เงินเพื่อลงทุนกิจการส่วนตัว นำเงินไปลงทุนค้าขายในต่างจังหวัด และซื้อจักรเย็บผ้ามารับเย็บผ้าที่บ้าน มีจำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.09
- 2) กู้เงินเพื่อนำไปลงทุนซื้อสุกรเลี้ยงขุนชาย จึงมีการลงทุนนำเงินกู้จากสหกรณ์ไปซื้อสุกรเลี้ยงขุนชาย มีจำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.63

2.1.5 นำเงินกู้ไปทำบุญตามประเพณี พอสรุปได้ดังนี้

- 1) กู้ไปเพื่อแต่งงานบุตร เป็นการกู้ไป เพื่อจัดงานตามประเพณี เพื่อให้เกิดการยอมรับในสังคม โดยเป็นค่าใช้จ่ายในการแต่งงานบุตร จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.92
- 2) กู้ไปเพื่อทำบุญให้กับบรรพบุรุษ เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.31

จากปัจจัยที่เป็นสาเหตุในการกู้เงินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด ตามที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นพอที่จะสรุปได้ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละ ของสมาชิกที่กู้เงิน จำแนกตามสาเหตุการกู้เงิน

สาเหตุที่สมาชิกกู้เงินจากสหกรณ์	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. นำเงินไปลงทุนทำการเกษตร		
1.1 นำไปใช้จ่ายทำการเกษตร ทำนา ทำไร่	31	9.57
1.2 นำไปทำการเกษตร ขุดบ่อเลี้ยงปลาเพื่อจำหน่าย	1	0.31
1.3 กู้ไปเพื่อปลูกต้นกล้าไม้ประดู่ขาย	1	0.31
1.4 กู้ไปเพื่อทำการเกษตรไร่นาสวนผสม	1	0.31
2. นำเงินกู้ไปใช้ในการบริโภคในครอบครัว		
2.1 นำเงินกู้ไปส่งบุตรเรียน	37	11.42
2.2 นำเงินกู้ไปซื้อรถจักรยานยนต์	7	2.16
2.3 นำเงินไปชำระหนี้ที่กู้ยืมจากญาติพี่น้อง	7	2.16
2.4 นำไปใช้จ่ายในครอบครัว	2	0.62
2.5 นำไปรักษาบุตร และบุคคลในครอบครัว	1	0.31
3. กู้เงินไปเพื่อลงทุนในทรัพย์สิน		
3.1 กู้เงินไปเพื่อซื้อสัตว์เลี้ยงไว้ใช้งาน	111	34.26
3.2 กู้ไปเพื่อปรับปรุงที่นา	53	16.36
3.3 กู้ไปเพื่อซื้อรถไถเดินตาม	15	4.63
3.4 นำไปซื้อที่ดินเพื่อเพิ่มผลผลิต	15	4.63
4. กู้เงินไปประกอบอาชีพส่วนตัว		
4.1 กู้เงินไปลงทุนกิจการส่วนตัว	23	7.09
4.2 กู้เงินเพื่อซื้อสุกรเลี้ยงขุนขาย	15	4.63
5. นำเงินกู้ไปทำบุญตามประเพณี		
5.1 กู้ไปเพื่อแต่งงานบุตร	3	0.92
5.2 กู้ไปเพื่อทำบุญให้กับบรรพบุรุษ	1	0.31
รวม	324	100.00

2.2 ปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่สมาชิกสหกรณ์ ไม่สามารถส่งชำระคืนเงินกู้กับสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด

จากสาเหตุต่างๆ ที่สมาชิกสหกรณ์ไม่สามารถส่งชำระคืนเงินกู้กับสหกรณ์ได้นั้น พอที่จะรวบรวมเป็นประเด็นหลักสำคัญๆ ได้ดังนี้

2.2.1 ผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติ

1) ผลผลิตเสียหายจากน้ำท่วม ฝนแล้ง ทำให้ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับไม่เป็นไปตามที่คาดหมายไว้ เพราะในปีที่ผ่านมา ในเขตที่อยู่ใกล้กับริมแม่น้ำซึ่งจะได้รับผลกระทบคือน้ำท่วม และในแถบตำบลที่ไม่ได้อยู่ในเขตริมแม่น้ำซึ่งได้รับผลกระทบ คือ ฝนแล้ง ซึ่งเป็นความไม่สมดุลของธรรมชาติ แต่ยังได้ผลผลิตบ้างก็ไม่มากนัก ทำให้สมาชิกสหกรณ์ได้รับผลกระทบนี้ จำนวน 100 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.86

2) สมาชิกที่ได้รับความเสียหายโดยสิ้นเชิงจากการเพาะปลูก ไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ เพราะเสียหายตั้งแต่ในช่วงต้นฤดูการทำนา จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.93

2.2.2 เมื่อมีรายได้แล้วนำไปลงทุนในทรัพย์สิน

1) นำเงินไปซื้อที่นา สมาชิกมีรายได้พอที่จะชำระหนี้กับสหกรณ์ได้แต่กลับนำไปซื้อที่นาของญาติ พี่น้อง จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.62

2) นำเงินไปปรับปรุงที่นา สมาชิกมีรายได้จากการขายผลผลิต ไม่นำไปชำระเงินกู้ที่ผิดสัญญา แต่นำไปปรับปรุงที่นา เพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิต จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.31

2.2.3 นำรายได้ที่มีอยู่ไปใช้จ่ายในการบริโภคของครอบครัว

1) ขายสัตว์เลี้ยงแล้วนำรายได้ไปเป็นค่าใช้จ่ายการศึกษาบุตรรักษาบุคคลในครอบครัว คือ สมาชิกขายสัตว์เลี้ยงและไม่นำเงินมาชำระหนี้กับสหกรณ์ แต่กลับนำไปเป็นค่าใช้จ่ายการศึกษาบุตรและรักษาบุคคลในครอบครัว จำนวน 86 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.54

2) ขายผลผลิต แล้วนำรายได้ที่มีอยู่ไปใช้จ่ายในการบริโภคในครอบครัว จำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.66

3) ขายสัตว์เลี้ยง แล้วนำไปปลูกบ้าน เมื่อสมาชิกขายสัตว์เลี้ยงมีรายได้ แต่นำไปปลูกบ้านหรือต่อเติมบ้าน จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.78

4) นำไปซื้อรถจักรยานยนต์ให้บุตร คือสมาชิกบางรายที่มีรายได้ แต่นำไปซื้อรถจักรยานยนต์ให้บุตร ไม่นำไปชำระหนี้กับสหกรณ์ จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.93

5) นำเงินที่มีอยู่ไปซ่อมแซมบ้าน ซึ่งถูกลมพายุพัดบ้านพังเสียหาย ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องซ่อมแซมบ้าน จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.31

2.2.4 สมาชิกยังไม่ได้ขายผลผลิตที่เก็บไว้

สมาชิกยังไม่ได้ขายสัตว์เลี้ยง เนื่องจากสัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงไว้ยังไม่ได้อายุหรือราคายังไม่เป็นที่พอใจ สมาชิกจึงยังไม่ได้ขายสัตว์เลี้ยง แต่เมื่อขายสัตว์เลี้ยงก็นำไปชำระหนี้สหกรณ์ จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.80

2.2.5 สมาชิกมีรายได้และนำไปทำบุญและจัดงานตามประเพณี

1) นำเงินไปแต่งงานบุตร เมื่อสมาชิกมีรายได้จากการขายผลผลิตกลับมาไปแต่งงานบุตร จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.54

2) นำเงินไปทำศพบุตรที่เสียชีวิต สมาชิกบางรายมีผลผลิต และบุตรมาประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต จึงต้องขายผลผลิตไปทำศพบุตรที่เสียชีวิต ซึ่งเป็นเหตุที่จำเป็น จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.62

3) นำเงินไปทำบุญให้กับบรรพบุรุษ สมาชิกมีรายได้ แต่นำไปทำบุญอุทิศส่วนกุศลตามประเพณีให้กับบรรพบุรุษที่เสียชีวิตไปแล้ว เพื่อให้เป็นไปตามประเพณีของท้องถิ่น จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.31

4) นำเงินไปบวชบุตร สมาชิกมีรายได้จากการขายผลผลิตแล้วนำเงินไปบวชบุตร จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.31

2.2.6 นำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพ

1) นำเงินไปให้บุตรทำงานต่างประเทศ สมาชิกนำเงินที่มีอยู่ไปให้กับบุตรเพื่อจะเป็นค่าใช้จ่าย ในการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ เพื่อที่จะมีรายได้และนำมาชำระหนี้สหกรณ์ให้กับบิดามารดา แต่ไม่ได้เป็นไปตามที่คิดไว้ คือถูกหลอกลวงเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไปจำนวนมากไม่ได้ไปทำงาน จึงไม่สามารถจะนำเงินมาชำระกับสหกรณ์ได้ จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.93

2) นำเงินไปลงทุนค้าขายในต่างจังหวัด สมาชิกบางรายมีรายได้แล้วไม่นำส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ แต่นำไปลงทุนกิจการค้าขายในต่างจังหวัด แต่ผลปรากฏว่า การลงทุนขาดทุน จึงไม่สามารถชำระหนี้กับสหกรณ์ได้ มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.93

3) นำเงินไปลงทุนรับเหมาก่อสร้างและตักโก่ง สมาชิกบางรายนำเงินรายได้จากการขายผลผลิตไปลงทุนรับเหมา เข้าหุ้นกับเพื่อนบ้าน แต่ตักโก่งไม่สามารถชำระหนี้กับสหกรณ์ได้ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.62

จะเห็นได้ว่าสมาชิกสหกรณ์มีรายได้ ไม่ส่งชำระหนี้กับสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด แต่ก็นำไปใช้ในส่วนตัวอื่นก่อน ซึ่งสมาชิกเห็นว่ามีความจำเป็นและมีความสำคัญ โดยสมาชิกจะผิดสัญญาการกู้เงินกับสหกรณ์ ทำให้สมาชิกรายนั้นๆ เสียประวัติในการกู้ยืมเงิน จากสาเหตุดังกล่าวพอที่จะสรุปเป็นตารางให้เห็นชัดเจนได้ ดังตารางที่ 9

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละ ของสมาชิกที่ไม่สามารถชำระคืนได้ จำแนกตามสาเหตุ
ที่ไม่สามารถชำระเงินต้น

สาเหตุที่สมาชิกไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. ผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติ		
1.1 ผลผลิตเสียหายจากน้ำท่วม และฝนแล้ง บางส่วน	100	30.86
1.2 สมาชิกที่ได้รับความเสียหายโดยสิ้นเชิง	16	4.93
2. มีรายได้แล้วนำไปลงทุนในทรัพย์สิน		
2.1 นำเงินไปซื้อที่นา	2	0.62
2.2 นำเงินไปปรับปรุงที่นา	1	0.31
3. นำรายได้ไปใช้จ่ายในการบริโภคของครอบครัว		
3.1 นำเงินไปเป็นค่าใช้จ่ายการศึกษานบุตร	86	26.54
3.2 นำเงินไปใช้จ่ายในการบริโภคของครอบครัว	54	16.66
3.3 นำเงินไปปลูกบ้าน ต่อเติมบ้าน	9	2.78
3.4 นำเงินไปซื้อรถจักรยานยนต์ให้บุตร	3	0.93
3.5 นำเงินไปซ่อมแซมบ้านถูกลมพายุพัดเสียหาย	1	0.31
4. สมาชิกยังไม่ได้ขายผลผลิตที่เก็บไว้		
สมาชิกยังไม่ได้ขายสัตว์เลี้ยง	35	10.80
5. สมาชิกนำไปทำบุญและจัดงานตามประเพณี		
5.1 นำเงินไปแต่งงานบุตร	5	1.54
5.2 นำเงินไปทำศพบุตรที่เสียชีวิต	2	0.62
5.3 นำเงินไปทำบุญให้กับบรรพบุรุษ	1	0.31
5.4 นำเงินไปบวชบุตร	1	0.31
6. นำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพ		
6.1 นำเงินไปให้บุตรไปทำงานต่างประเทศ	3	0.93
6.2 นำเงินไปลงทุนค้าขายในต่างจังหวัด	3	0.93
6.3 นำเงินไปลงทุนรับเหมาก่อสร้าง	2	0.62
รวม	324	100

2.2.7 ข้อค้นพบอื่นๆ ในการวิจัยครั้งนี้

1) สมาชิกใช้เงินกู้เพื่อการผลิตไม่เต็มจำนวน สมาชิกให้ข้อมูลบางประการ คือ สมาชิกขอกู้เงินจากสหกรณ์ แตกต่างกันตามแต่ความจำเป็นของครอบครัวมากบ้างน้อยบ้าง ตัวอย่าง เช่น มีสมาชิกรายหนึ่งขอกู้เงินจากสหกรณ์ จำนวน 30,000 บาท แจ้งกับสหกรณ์ว่าจะนำไปทำการเกษตร คือ ปลูกข้าวนาปี แต่สมาชิกจะได้รับเงินไปเพียง จำนวน 27,000 บาท สหกรณ์หักเป็นเงินค้ำหุ้นของสมาชิก จำนวน 3,000 บาท และในเมื่อสมาชิกรับไป จำนวน 27,000 บาท ก็ไม่ได้นำไปใช้ในการเกษตรทั้งหมด ได้ทราบจากสมาชิกว่าต้องนำไปใช้จ่ายในครอบครัวจำนวนหนึ่ง เช่น สมาชิกรายนี้บอกว่าค่าใช้จ่ายในครอบครัว จำนวน 7,000 บาท จะเหลือค่าใช้จ่ายในการทำเกษตรจริง ๆ จำนวน 20,000 บาท ในส่วนที่จะเป็นค่าจ้างไถ ค่าจ้างปักดำนา ค่าปุ๋ยเคมี ค่ายาฉีดปราบศัตรูพืช ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต เมื่อสมาชิกได้ผลผลิตมากน้อยเท่าใดก็ตาม ต้องเก็บข้าวที่ผลิตได้ ไว้เพื่อการบริโภคในครอบครัวให้คุ้มหนึ่งปีและที่เหลือจะขายเพื่อนำมาใช้ชำระหนี้กับสหกรณ์ ดังนั้นเมื่อสมาชิกขายผลผลิตต้องได้มูลค่าที่มากกว่า 33,600 บาท เพราะเงินต้น จำนวน 30,000 บาท ต้องเสียดอกเบี้ย ร้อยละ 12 บาทต่อปี กู้ยืมจากสหกรณ์ไปจำนวนเต็ม 1 ปี ก็จะต้องเสียดอกเบี้ย 3,600 บาท ดังนั้น สมาชิกจำหน่ายผลผลิตได้ จำนวน 33,600 บาท แสดงว่าสมาชิกรายนั้นได้กำไร คือส่วนที่ใช้จ่ายในการบริโภคในครอบครัวและจากเงินค้ำหุ้น พอที่จะสรุปได้ว่าสมาชิกสหกรณ์ที่กู้เงินมาลงทุนทำการเกษตร เช่น การทำนา การเลี้ยงสัตว์ หรือประกอบอาชีพอะไรก็ตามสมาชิกจะต้องถูกหักเป็นค้ำหุ้นของสมาชิก และจะต้องนำไปใช้จ่ายในครอบครัว จึงไม่ได้ใช้เงินกู้ตามที่ขอกู้เต็มตามจำนวน จึงเป็นเหตุให้สมาชิกต้องมีภาระในการกู้เงินและค้างชำระหนี้กับสหกรณ์ เพราะผลผลิตที่ได้นั้นขายแล้ว ไม่คุ้มกับเงินทุนที่กู้ยืมมา บางครั้งบางปีผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม สภาพแห้งแล้ง เสียหายจากโรคแมลง ประกอบกับอาชีพของสมาชิกสหกรณ์ ได้ผลผลิตยังพบปัญหาเรื่องราคาผลผลิตที่ไม่สามารถกำหนดราคาขายได้ ต้องให้พ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนด

2) เกษตรกรที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกเพื่อหวังผลประโยชน์ ดังนี้

ประการแรกคือ เงินกู้หรือสินเชื่อ สมาชิกเกือบทุกรายเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์จะต้องมีวัตถุประสงค์ที่จะกู้เงินเพื่อนำไปใช้จ่ายในด้านการเกษตร หากเป็นสมาชิกไม่มีผลประโยชน์สมาชิกจะไม่สมัคร ดังนั้น ที่เข้ามาเป็นสมาชิกเพื่อกู้เงิน สมาชิกเห็นว่า เป็นแหล่งเงินกู้ที่ดีและการคิดอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรม

ประการที่สอง คือสมาชิกเข้ามาเพื่อซื้อสินค้าที่ถูกกว่าท้องตลาดและมีคุณภาพดี ภาครัฐยังรับรองคุณภาพของสินค้า คือ ปุ๋ยเคมี สหกรณ์จะหาปุ๋ยเคมีมาจำหน่ายปีละจำนวนมาก โดยจะสั่งจากองค์การตลาดเพื่อการเกษตร (อตก.) หรือชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย (ชสท.) ซึ่งเป็นปุ๋ยของทางราชการ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่เชื่อถือได้ และมีราคาที่ถูกกว่าท้องตลาดทั่วไป เมื่อสิ้นปีบัญชีของสหกรณ์ จะเฉลี่ยคืนตามส่วนที่ซื้อปุ๋ยคืนให้กับสมาชิก อีกกระสอบละ 5 - 10 บาท ดังนั้น สมาชิกจึงนิยมที่จะเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์เพื่อประโยชน์ของตัวสมาชิกที่จะได้ลดต้นทุนในการผลิต

ประการที่สาม คือสมาชิกต้องการที่จะขายสินค้าประเภทสินค้าทางด้าน การเกษตร เช่น ข้าว เพื่อให้ได้ราคาที่สูงและระบบการชั่ง ตวง วัด ที่ยุติธรรมไม่ถูกเอาเปรียบเหมือนไปขายกับพ่อค้าคนกลาง ที่พยายามจะเอาเปรียบทั้งด้านราคาและการชั่ง ตวง วัด ดังนั้น สหกรณ์จึงได้มีธุรกิจการรับซื้อผลผลิตจากสมาชิก และรวบรวมผลผลิตจากสมาชิก เพื่อจัดจำหน่ายอีกครั้งหนึ่ง

ประการสุดท้าย สมาชิกสหกรณ์เข้ามาเพื่อหวังผลประโยชน์ คือสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์สหกรณ์มีสวัสดิการในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อสมาชิกเสียชีวิต ในเรื่องของการทำศพเพื่อไม่ให้สมาชิกเดือดร้อนในด้านการเงิน โดยสมาชิกสหกรณ์จะเข้าเป็นสมาชิกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ ได้ทั้งสามีและภรรยา จะส่งชำระเงินเมื่อมีสมาชิกรายอื่นเสียชีวิต และมีหนี้สินค้างชำระกับสหกรณ์ สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์จะหักชำระทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย เพื่อให้ไม่เป็นภาระต่อบุคคลในครอบครัว ดังนั้น สมาชิกนิยมที่จะเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์กันมากเพราะเป็นทางที่จะทำให้หมดหนี้สิน จากการค้างชำระหนี้ และเป็นโอกาสสุดท้ายที่จะมีเงินเหลือไว้ทำศพ

3) สมาชิกไม่ค่อยยอมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านการผลิต

ทางด้านการเกษตร สมาชิกจะทำการเกษตรแบบดั้งเดิม ตามที่บรรพบุรุษได้เคยพาทำ เช่น การเพาะปลูกข้าวไว้เพื่อบริโภคแม้จะรู้ว่าขาดทุน มีหน่วยงานทางด้าน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หลายหน่วยงานได้พยายามส่งเสริมให้สมาชิกสหกรณ์ ปรับเปลี่ยนมาทำการเกษตรแบบยั่งยืน แบบผสมผสานหรือเศรษฐกิจแบบพอเพียง แต่สมาชิกสหกรณ์ก็ยังไม่ค่อยสนใจที่จะปรับเปลี่ยน ยังคงทำการเกษตรแบบดั้งเดิม คือ การปลูกพืชอย่างเดียว

4) สมาชิกขาดความรู้ด้านวิชาการและเทคโนโลยี

สมาชิกสหกรณ์จะทำการเกษตรแบบเดิมๆ ตามบรรพบุรุษที่เคยทำมาเป็นการทำกันแบบเลียนแบบกัน สมาชิกไม่มีการปรับเปลี่ยนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ จะใช้พันธุ์ดั้งเดิมที่ผลิตได้จะ

เก็บไว้ทำพันธุ์เอง ไม่มีการคัดพันธุ์ตามหลักพันธุกรรมและไม่ยอมเปลี่ยนแปลง ทางด้านคุณภาพของดินสมาชิกไม่มีความรู้เรื่องโครงสร้างของดิน หรือความเป็นกรดเป็นด่าง ตลอดจนสภาพของดินว่าขาดสารอาหารอะไร ไม่มีการตรวจสอบการบำรุงสภาพดิน มีแต่ใช้ที่ดินอย่างไม่มีมีการบำรุง โดยการนำปุ๋ยเคมีใส่ลงไปทุกปีโดยไม่ทราบว่าคุณภาพพื้นดินของดินนั้นขาดสารอาหารอะไร

2.3 การแก้ไขปัญหาในการส่งชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด

การแก้ไขปัญหาของสมาชิกสหกรณ์ ในการส่งชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด พบว่า การแก้ไขปัญหาของสมาชิกจะส่งชำระเงินต้นและดอกเบี้ยบางส่วน ไม่สามารถชำระเงินต้นและดอกเบี้ยได้หมด สมาชิกทราบว่าผิดสัญญาการส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ ก็พยายามที่จะหาเงินส่งชำระทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยจนครบเพราะสมาชิกที่กู้ยืมเงินจากสหกรณ์ทุกราย ต้องนำโฉนดที่ดิน มาจำนองค้ำประกันเงินกู้ไว้ หากไม่ส่งชำระภายในระยะเวลาที่กำหนดสหกรณ์จะดำเนินคดีกับสมาชิกที่ผิดสัญญาการชำระหนี้เป็นเวลาหลายปีติดต่อกัน

2.3.1 สมาชิกที่ชำระเงินต้นและดอกเบี้ยบางส่วน แต่ไม่หมด

จำนวน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.85

2.3.2 สมาชิกขายผลผลิตที่ได้จากการเกษตร ได้แก่ ผลผลิตข้าวเปลือก

เพื่อนำมาชำระหนี้ต่อสหกรณ์ มีจำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.37

2.3.3 สมาชิกแก้ปัญหาการส่งชำระหนี้ โดยนำเงินจากบุตรที่ไปทำงานใน

ต่างจังหวัดและกรุงเทพมหานคร เพื่อนำมาส่งชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ จำนวน 62 ราย

คิดเป็นร้อยละ 19.14

2.3.4 สมาชิกที่กู้ยืมเงินจากสหกรณ์ จะขายสัตว์เลี้ยงที่โตได้ขนาด และได้

ราคาดีและยังไม่ถึงฤดูกาลใช้งาน เพื่อนำมาส่งชำระหนี้ให้สหกรณ์ จำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.19

2.3.5 สมาชิกไปรับจ้างทำงานทั่วไปในจังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำรายได้

มาส่งชำระหนี้ เช่น ขับจักรยานยนต์รับจ้าง ขับรถสามล้อรับจ้าง รับจ้างก่อสร้างในหมู่บ้าน

จำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.19

2.3.6 สมาชิกหารายได้จากกิจกรรมอื่นๆ ที่นอกจากอาชีพการเกษตร เช่น รับจ้างเย็บผ้าสำเร็จรูป จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.09

2.3.7 สมาชิกคาดหวังว่าจะสามารถชำระหนี้ได้ เมื่อบุตรที่เรียนจบแล้ว จะให้บุตรไปทำงานมาส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.93

2.3.8 สมาชิกมีรายได้จากการขายที่ดินซึ่งเป็นทีนา เมื่อขายได้แล้วจะนำมาส่งชำระสหกรณ์จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.62

2.3.9 สมาชิกสหกรณ์ไม่มีความสามารถในการส่งชำระหนี้แล้ว เพราะต้องประกอบอาชีพ มีรายได้ใช้จ่ายในครอบครัว ไม่มีอาชีพเสริม จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.62

จากข้อสรุปดังกล่าวข้างต้น ทำให้ทราบว่าสมาชิกสหกรณ์ ที่ไม่สามารถส่งชำระค่างเงินกู้กับสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด มีแนวทางในการแก้ปัญหาที่จะหารายได้มาส่งชำระให้สหกรณ์ในรูปแบบต่างๆ ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละ ของสมาชิกที่ส่งชำระหนี้ จำแนกตามวิธีการแก้ไขปัญหา
การส่งชำระหนี้

การแก้ไขปัญหาในการส่งชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. สมาชิกจะแก้ปัญหาโดยการส่งชำระดอกเบี้ยและต้นเงินบางส่วนแต่ไม่สามารถส่งชำระต้นเงินและดอกเบี้ยทั้งหมด	87	26.85
2. ตัวสมาชิกจะขายผลผลิตที่ได้จากการผลิตด้านการเกษตร ได้แก่ ผลผลิตข้าวเปลือกจากการทำนาเพื่อนำมาชำระหนี้สินต่อสหกรณ์	66	20.37
3. โดยการแก้ไขปัญหาการส่งชำระโดยให้บุตรออกไปทำงานในต่างจังหวัดและกรุงเทพมหานคร และส่งรายได้มาให้ชำระหนี้กับสหกรณ์การเกษตร เมืองมหาสารคาม จำกัด	62	19.14
4. สมาชิกที่กู้ยืมเงินจากสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด จะขายผลผลิตจากสัตว์เลี้ยงที่นำมาเลี้ยงไว้เพื่อใช้งานและขาย เช่น วัว ควาย ไปชำระหนี้ต่อสหกรณ์	46	14.19
5. จากการไปรับจ้างทั่วไปในจังหวัด ทำให้มีรายได้มาส่งชำระหนี้ เช่น ไปรับจ้างขับรถจักรยานยนต์ รับจ้างขับรถสามล้อ รับจ้างก่อสร้างในหมู่บ้าน	46	14.19
6. โดยการหารายได้จากกิจกรรมอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากอาชีพการเกษตร เช่น รับจ้างเย็บผ้าสำเร็จรูป	10	3.09
7. โดยการคาดว่าจะนำเงินกู้ที่ได้นำไปส่งบุตรเรียนจนจบแล้ว ให้บุตรไปหางานทำมาส่งชำระหนี้กับสหกรณ์	3	0.93
8. โดยการขายที่ดิน ที่นาเพื่อมาชำระหนี้ซึ่งเป็นทางสุดท้ายของสมาชิก	2	0.62
9. สมาชิกไม่มีความสามารถที่จะส่งชำระหนี้ได้แล้ว เพราะไม่สามารถประกอบอาชีพอะไรได้ รอเงินจากสมาคมพัฒนากิจสงเคราะห์ไปชำระหนี้	2	0.62
รวม	324	100

3. ผลกระทบที่เกิดขึ้นในเชิงสังคมต่อสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด

ผลกระทบที่เกิดขึ้นในเชิงสังคม ในกรณีที่สมาชิกสหกรณ์ไม่สามารถส่งชำระหนี้เงินกู้คืนให้กับสหกรณ์ ทำให้สหกรณ์ได้รับผลกระทบต่อสหกรณ์การเกษตรจากการสัมภาษณ์พนักงานสหกรณ์ คณะกรรมการสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พอที่จะสรุปได้ 4 ประเด็น ดังนี้

3.1 ด้านสถานภาพทางการเงินของสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด ได้จ่ายเงินให้สมาชิกกู้ยืมไปทำการเกษตร หลังจากมีการประกาศลดค่าเงินบาทในปี พ.ศ. 2540 ประมาณกลางปี ผลปรากฏว่าการค้างชำระหนี้ของสมาชิกมีจำนวนมากขึ้น ไม่สามารถที่จะส่งชำระได้ ทำให้สหกรณ์ขาดสภาพคล่องทางการเงินเนื่องจากจำนวนรายสมาชิกกู้เพิ่มขึ้น แต่การส่งชำระน้อยลง ทำให้สหกรณ์มีผลกระทบ ที่ส่งผลไปถึงระบบการเงินของสหกรณ์ในขณะที่สหกรณ์ได้รับชำระหนี้เงินกู้จากสมาชิกต่ำ สมาชิกมาขอกู้กับเพิ่มขึ้นจากข้อมูลที่ผู้จัดการสหกรณ์ให้สัมภาษณ์ว่าเมื่อสิ้นปีบัญชี 2540 สหกรณ์มีการปิดบัญชีของสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินงานพนักงานสหกรณ์ ต้องวางแผนในการติดตามทวงถามสมาชิกให้ส่งชำระหนี้มีความถี่ขึ้นมากกว่าเดิมและสมาชิกบางรายได้มาขอผ่อนผันการชำระหนี้ออกไปเนื่องจากผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ จึงทำให้สหกรณ์มีผลกระทบทางด้านสภาพคล่องการเงินไม่เป็นไปตามระบบสมาชิกต้องรอรระยะเวลาที่จะได้รับเงินกู้จากสหกรณ์นานขึ้น ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงการชำระเงินต้นระหว่างปี เงินกู้ที่ค้างอยู่ที่สมาชิก ดอกเบี้ยค้าง ของ
สหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด

ปีบัญชี พ.ศ.	การชำระเงินต้น ระหว่างปี	เงินกู้ที่ค้าง อยู่ที่สมาชิก	ดอกเบี้ยค้าง ที่สมาชิก
2539	40,947,093	79,859,954.34	614,459.25
2540	37,117,678	88,607,336.34	1,001,264.25
2541	31,649,090	86,609,746.34	2,948,254.25
2542	27,299,496	93,255,499.34	4,940,382.25

ที่มา : จากรายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด

3.2 ด้านการบริหารงานของสหกรณ์

สหกรณ์ได้รับผลกระทบจากสมาชิกสหกรณ์ที่ไม่ส่งชำระหนี้คืน สหกรณ์ตามกำหนด สหกรณ์ ต้องหมุนเวียนเงินทุนอื่นๆ ส่งชำระหนี้ต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร (ธกส.) ฉะนั้น ผลกระทบที่ได้รับจากการบริหาร คือ สหกรณ์จะมีปัญหาในการ ส่งชำระหนี้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อาจจะต้องผิดสัญญาการ ชำระหนี้ เช่นกัน และผลที่ตามมา คือ ต้องเสียค่าปรับในการผิดสัญญาการส่งชำระหนี้ จะทำ ให้สหกรณ์เสียเครดิต ทำให้ธนาคารระงับการให้เงินกู้กับสหกรณ์ ข้อมูลที่ได้จากผู้จัดการ สหกรณ์การเกษตรเมืองมหาสารคาม จำกัด คณะกรรมการดำเนินงาน พนักงานต้องหาวิธีการ ที่จะนำเงินทุนหมุนเวียนของกรมส่งเสริมสหกรณ์ เข้ามาช่วยเหลือเพื่อสหกรณ์จะได้ไม่กระทบ กระเทือนในระบบของการบริหารงานในด้านการส่งชำระหนี้เงินกู้กับธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร แต่ถึงกระนั้นสหกรณ์ก็ยังต้องขอยืดเวลา ขอผ่อนผันในการส่ง ชำระหนี้กับธนาคารเช่นกัน

3.3 ด้านสมาชิกสหกรณ์

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์ เนื่องมาจากการผลิตและการลงทุนที่สูง แต่รายได้ได้น้อย จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้สมาชิกต้องผิดสัญญาการชำระหนี้ต่อสหกรณ์ทำให้ สหกรณ์ต้องเพิ่ม ค่าใช้จ่ายในการติดตามเร่งรัดให้สมาชิกส่งชำระหนี้ ตลอดไปถึงการดำเนินคดีกับสมาชิก สหกรณ์ พนักงานสินเชื่อของสหกรณ์ให้สัมภาษณ์ว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสมาชิกสหกรณ์

ในปี พ.ศ. 2540 ผลผลิตของสมาชิกที่เคยได้ผลผลิตดีก็ลดลง และราคาของผลผลิตตกต่ำด้วยการลงทุนต่างๆ ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ ทำให้สมาชิกสหกรณ์บางรายถึงกับเลิกทำกิจการเพราะขาดทุนเป็นจำนวนมากทำให้สหกรณ์ต้องดำเนินคดีกับสมาชิกต่างๆ ที่สหกรณ์ไม่ต้องการที่จะซ้ำเติมสมาชิก แต่สหกรณ์ต้องทำตามมติของคณะกรรมการ มิฉะนั้น สหกรณ์จะประสบกับการขาดทุน สมาชิกที่ถูกดำเนินคดีจึงไปหาแหล่งเงินกู้ยืมในระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงก็ยอม มิฉะนั้น จะเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีเพิ่มขึ้น ตลอดถึงประวัติในการส่งชำระหนี้ของตนจะเสียไปด้วย

3.4 ด้านการชำระหนี้

สมาชิกสหกรณ์ มีการส่งชำระหนี้ลดลงทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา จากผลกระทบที่เกิดทางด้านเศรษฐกิจ จึงทำให้สมาชิกส่งชำระลดลงและจะเป็นเงินต้นและดอกเบี้ยค้างอยู่กับสมาชิก และประเด็นที่สำคัญของการส่งชำระหนี้ลดลง คือ ลักษณะการเลียนแบบขึ้นในกลุ่มของสมาชิก ตัวอย่างเช่น สมาชิกรายหนึ่งผลผลิตเสียหายและไม่มีความสามารถส่งชำระหนี้สหกรณ์ แต่สหกรณ์ก็ได้ลงโทษอะไรกับสมาชิกรายนั้น จึงเกิดการเลียนแบบในสมาชิกรายอื่นๆ บางที่ไม่ส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ซึ่งก็ไม่ได้รับการลงโทษที่มองเห็นเป็นรูปธรรม แต่สมาชิกจะได้รับผลทางอ้อม คือ ต้องเสียค่าปรับผิดสัญญาส่งชำระหนี้เพิ่มขึ้น แต่สมาชิกก็ไม่มีควมรับผิดชอบในการส่งชำระ ขอให้ได้เลียนแบบเพื่อนสมาชิกที่ไม่ส่งชำระหนี้ได้ก็พอใจ แต่ด้านตรงข้ามผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์ทำให้สหกรณ์ต้องวางแผนในการติดตามเร่งรัดสมาชิกที่มีสิทธิการลอกเลียนแบบเพิ่มขึ้น